

ODPOWIEDZI DO ARKUSZA

Zadanie 1.

Poprawna odpowiedź

FF

Wyjaśnienia

Z wypowiedzi Widma w przytoczonym fragmencie wynika, że przybyło ono na obrzęd dziadów nie po to, aby szukać zbawienia i pójść do nieba, lecz po to, aby pozbyć się swej duszy

i nie błąkać się po ziemi razem z nieczystymi duchami. Widmo woli pójść do piekła: *Do nieba? [...] O nie! Ja nie chcę do nieba niż wciąż Widzieć dawnych uciech ślady, / Pamiątki dawnej skarady (...) Umierać z pragnienia, z głodu/ I karmić drapieżne ptaki.*

W przytoczonym fragmencie Guślarz wypowiada się tylko jeden raz i z jego wypowiedzi dowiadujemy się, że nie zna grzechów Widma i jak wszystkim zjawom także jemu chce pomóc dostać się do nieba. Nie wie, jak to zrobić, dlatego zwraca się do niego: *Mów, czego trzeba dla duszy, / Aby się dostać do nieba?* Guślarz zatem nie wie, jaka kara spotkała Widmo po śmierci.

Zadanie 2.

Poprawna odpowiedź

B

Wyjaśnienia

Kruk opowiada historię swojego spotkania z okrutnym panem, którym za życia było Widmo. To od niego zależało, czy ukarze głodnego biedaka za kradzież jabłek z pańskiego ogrodu, czy okaże mu litość. Pan bez wahania skazał głodnego na karę chłosty, dając innym wieśniakom przykład, co ich czeka za nawet najmniejsze przewinienie. I właśnie za to – za brak dobroci – zostało ukarane Widmo.

Zadanie 3.

Poprawna odpowiedź

AD

Wyjaśnienia

Chór Ptaków Nocnych mówi: *My tu czarnym korowodem, / Sowy, kruki i puchacze, / Niegdyś, panku, sługi twoje*, co jednoznacznie wskazuje, że Chór Ptaków Nocnych to dawni poddani Widma. Wypowiedź ptaków: *Któręś ty pomorzył głodem* jest oskarżeniem o bezduszość.

Zadanie 4.

Przykładowa odpowiedź

Kruk: dawny poddany Widma, który zabrał z sadu pana jabłko, ponieważ był bardzo głodny. Jednakże został zauważony przez ogrodnika i najpierw poszczuty psami, a potem przyprowadzony do pana, który postanowił go surowo ukarać. W obecności mieszkańców całej wioski mężczyźnie wymierzono karę chłosty.

Sowa: dawna poddana Widma, która zmarła z głodu z powodu nieczułości Widma.

Zadanie 5.

Przykładowa odpowiedź

Głowa starca – może to być nawiązanie do postaci Guślarza, który przewodził obrzędowi dziadów.

Głowy ptaków – jest to nawiązanie do postaci Kruka i Sowy – dawnych poddanych Widma, którzy zostali przez niego skrzywdzeni.

Zadanie 6.

Poprawna odpowiedź

FP

Wyjaśnienia

W didaskaliach poprzedzających pierwszą wypowiedź Chóru czytamy, że akcja rozgrywa się w kaplicy wieczorem. Następnie informację tę potwierdza Guślarz, mówiąc do zgromadzonych: *Zamknijcie drzwi od kaplicy oraz W oknach zawieście całuny. / Niech księżyc jasność błada / Szczelinami tu nie wpada.* Z tych informacji można wywnioskować, że akcja II części *Dziadów* rozgrywa się w jednym miejscu i rozpoczyna się wieczorem, gdy świeci księżyc.

Po wizycie duchów z trzech kategorii, a przed pojawieniem się widma kochanka, Guślarz mówi: *Czas odemknąć drzwi kaplicy / Zapalcie lampy i świecy / Przeszła północ, kogut pieje / Skończona straszna ofiara.* Fragment ten świadczy, że akcja II części *Dziadów* rozgrywa się w ciągu jednej nocy.

Zadanie 7.

Poprawna odpowiedź

BD

Wyjaśnienia

Cechą wyróżniającą utwory epickie jest obecność w nich osoby opowiadającej zdarzenia, czyli narratora. Cechą właściwą dla utworów dramatycznych są bezpośrednie wypowiedzi bohaterów oraz występowanie didaskaliów, czyli tekstu pobocznego, z którego dowiadujemy się, jak akcja powinna być przedstawiona na scenie. W II części *Dziadów* nie ma narratora, a utwór składa się z dialogów i monologów. Utwór jest zatem dramatem.

Zadanie 8.

8.1. Przykładowa odpowiedź

Zdanie wypowiedziane przez Widmo: *Bo kto nie był ni razu człowiekiem, temu człowiek nic nie pomoże* uświadamia nam, jak ważna jest umiejętność życia we wspólnocie. Zły pan zgrzeszył bezdusnością i okrucieństwem wobec bliźnich, łamiąc w ten sposób zasady współdziałania, i dlatego nie może liczyć na pomoc ze strony innych.

8.2. Przykładowa odpowiedź

Tytuł: *Pan Tadeusz*

Uzasadnienie: Jacek Soplica w gniewie zabił Stolnika, ożenił się z przypadkową kobietą, która nie była z nim szczęśliwa. Zmienił jednak swoje postępowanie – zaczął służyć ojczyźnie (przygotowywał powstanie na Litwie), kiedyś pyszny teraz przybrał mnisi habit i stał się pokorny, wychowywał Zosię (córkę Ewy) i opiekował się Tadeuszem (swoim synem, o którego wcześniej nie dbał).

Zadanie 9.

9.1. Poprawna odpowiedź

Tytuł: *Świtezianka*

9.2. Przykładowa odpowiedź

Strzelec przysiągł Dziewczynie, że będzie jej wierny.

9.3. Przykładowa odpowiedź

Za zdradę dusza niewiernego strzelca będzie 1000 lat cierpieć katusze przy modrzewiu, który był świadkiem składania przez strzelca przysięgi Dziewczynie-Świteziance. To właśnie siły nadprzyrodzone wymierzyły strzelcowi karę za zdradę.

Zadanie 10.

Przykładowa odpowiedź

Uczniowie klasy VIII a mają zaszczyt zaprosić wszystkie koleżanki i wszystkich kolegów na przedstawienie teatralne pt. *Dziady*. Spektakl zostanie wystawiony w szkolnej auli 15 maja 2020 r. o godzinie 18.00. Dzięki temu przedstawieniu wszyscy widzowie będą mogli poznać dawne obrzędy i przekonać się, jak budować dobre relacje z innymi. Po spektaklu będzie również możliwość rozmowy z młodymi aktorami.

Serdecznie zapraszamy.
Uczniowie klasy VIII a

Zadanie 1.

Poprawna odpowiedź

D

Wyjaśnienie

Udzielenie odpowiedzi na to pytanie wymaga od ucznia uważnego przeczytania podanego fragmentu. W swojej pierwszej wypowiedzi Dziewczyna opowiada Guślarzowi i ludziom zebranym w kaplicy najpierw o swoim dawnym życiu, a potem o tym, co stało się z nią po śmierci. Aby udzielić poprawnej odpowiedzi, należy najpierw odszukać w przytoczonym fragmencie *Dziadów* cz. II wszystkie zacytowane w zadaniu sformułowania. Następnie należy zwrócić uwagę na kontekst, w jakim zostały wypowiedziane. Pierwsze trzy sformułowania dotyczą sytuacji, w jakiej obecnie znajduje się duch Dziewczyny, zatem należy je wykluczyć, gdyż nie dotyczą przeszłości Dziewczyny. Natomiast sformułowanie *Lecz i z Józia, i z Antosia śmieje się pierzchliwie* Zosia odnosi się do czasów, kiedy Dziewczyna mieszkała w wiosce, zatem to jest poprawna odpowiedź.

Zadanie 2.

Poprawna odpowiedź

A

Wyjaśnienie

Udzielenie odpowiedzi na to pytanie wymaga uważnego przeczytania wszystkich wypowiedzi Dziewczyny. W przytoczonym fragmencie znajdują się dwie wypowiedzi Dziewczyny: pierwsza to historia życia tej bohaterki i jej losy po śmierci, natomiast druga – to prośba skierowana do obecnych w kaplicy oraz przestroga moralna.

Uważne przeczytanie tych fragmentów pozwala na początku wykluczyć odpowiedź C. – lęk przed zemstą młodzieńców. Bohaterka prosi bowiem Guślarza o to, by mogła spotkać się z młodzieńcami, a to wyklucza lęk przed ich zemstą. Z wypowiedzi Dziewczyny nie wynika również, by miała ona po śmierci jakieś obowiązki (*Nic mię nie smuci, nic mię nie boli, / Jakie chcę, wyrabiam cuda. [...] Tworzę motylki, gołąbki. / Przecież nie wiem, skąd ta nuda [...]*). Dlatego też nieprawdziwa jest odpowiedź B.; analogicznie na podstawie wyżej przytoczonych cytatów nie można przyjąć, że Dziewczyna po śmierci nie ma żadnych przyjemności. Mówi przecież: *Tworzę motylki, gołąbki*. Potwierdzeniem tego, że bohaterkę dręczy samotność są słowa: *Ach i zawsze jestem sama*.

Zadanie 3.

Poprawna odpowiedź

C

Wyjaśnienie

Poprawne rozwiązanie tego zadania wymaga nie tylko uważnego przeczytania przytoczonego fragmentu, ale również znajomości całego utworu Adama Mickiewicza. Zadanie to wymaga

bowiem od ucznia właściwego zinterpretowania przesłania, które wynika z niewłaściwego postępowania Dziewczyny. W przytoczonym fragmencie Dziewczyna wymienia imiona chłopaków, z uczuć których wyśmiewała się za młodu, ale nie pojawia się informacja o tym, że zdradziła któregoś z nich. Za błędną należy również uznać odpowiedź B, ponieważ Zosia za życia nikogo nie kochała, zatem nie można uznać, że miłość nie gwarantuje szczęścia, gdyż w przytoczonym fragmencie nie ma takiej informacji. Nieprawidłowa jest również odpowiedź ostatnia, gdyż w utworze Adama Mickiewicza taka nauka nie wypływa z przestrogi zostawionej przez któregośkolwiek ducha. Zatem za poprawną można uznać tylko odpowiedź C.

Zadanie 4.

Poprawna odpowiedź

C

Wyjaśnienie

Poprawne rozwiązanie tego zadania wymaga znajomości treści całego utworu Adama Mickiewicza. Podczas obrzędu dziadów przybyłe duchy wypowiadały prośby, spełnienie których miało zapewnić im zbawienie. Aby poprawnie odpowiedzieć na to pytanie, należało uważnie przeczytać cały utwór i zwrócić uwagę na wypowiedzi Guślarza, który jako osoba prowadząca obrzęd dziadów, zawsze informuje pojawiające się duchy, czy będzie można spełnić ich prośbę, czy też kara będzie trwała dalej.

Zadanie 5.

Poprawna odpowiedź

FP

Wyjaśnienie

Poprawne rozwiązanie tego zadania wymaga znajomości całego utworu Adama Mickiewicza. Obrzęd dziadów rozgrywał się w cmentarnej kaplicy, o czym informują didaskalia umieszczone na początku dramatu. W trakcie obrzędu, w którym uczestniczyli mieszkańcy wioski, Guślarz przywoływał duchy zmarłych. Przybyłe postaci z zaświatów przywołują wspomnienia dotyczące tego, kim były i co robiły za życia. Dotyczą one różnych wydarzeń i miejsc, ale są to wspomnienia. Opowiadają w kaplicy w obecności Guślarza i zebranych wieśniaków, zatem akcja dramatu cały czas rozgrywa się w tym miejscu.

Aby ocenić, czy kolejne stwierdzenie jest prawdziwe, należy znów przypomnieć sobie treść dramatu Adama Mickiewicza, jak również rolę chóru w dramacie. Pomocna także w rozwiązaniu tego zadania może okazać się pierwsza wypowiedź chóru, która w całym dramacie jest kilkakrotnie powtarzana. Słowa: *Ciemno wszędzie, głucho wszędzie, / Co to będzie, co to będzie?* wprowadzają nastrój grozy, który potęgują kolejno pojawiające się duchy. Zatem drugie stwierdzenie należy uznać za prawdziwe.

Zadanie 6.

Poprawna odpowiedź

PP

Wyjaśnienie

Poprawne rozwiązanie tego zadania wymaga znajomości wskazanych środków stylistycznych, jak również umiejętności określenia funkcji, jaką pełnią w tekście *porównanie* i *zdrobnienie*. Przywołane przykłady zdrobnień świadczą o tym, że Zosia miała pozytywny stosunek do otaczającego ją świata, była pogodna i radosna, co można zauważyć w jej wypowiedziach (*Zosia, pasając baranki, / Skacze i śpiewa wesola. [...] Pieśni i fletów słuchałam rada.*) Jej pozytywny stosunek do świata wyrażał się poprzez używanie wyrazów: *muszką, motylkiem, barankiem*, zatem za poprawną należy uznać informację, że zdrobnienia te podkreślają sposób, w jaki Zosia postrzega świat.

W ocenie prawdziwości funkcji porównania pomocne okaże się ponowne przeczytanie wypowiedzi Zosi. Bohaterka jednoznacznie wskazuje na sytuację, w jakiej znajduje się obecnie: *Wiatr mną jak piórkiem pomiata. / Nie wiem, czy jestem z tego, czy z tamtego świata.* Wypowiedź ta pozwala jednoznacznie stwierdzić, że funkcja porównania została w drugim wypowiedzeniu określona poprawnie.

Zadanie 7.

Poprawna odpowiedź

2F

Wyjaśnienie

Aby poprawnie odpowiedzieć na to pytanie, niezbędna jest wiedza dotycząca pogańskiego obrzędu dziadów. Informacje na ten temat umieścił sam autor we wstępie do *Dziadów* cz. II. Wyjaśnił tam, czym były dziady, w jakim celu je obchodzono i gdzie najczęściej obrzęd ten był sprawowany. Jeżeli uczeń uważnie przeczytał wyjaśnienie autora, bez problemu wskazał zdanie fałszywe, czyli zdanie 2. Celem dziadów było udzielenie pomocy душom zmarłych w uzyskaniu zbawienia.

Zadanie 8.

Poprawna odpowiedź

BDECA

Wyjaśnienie

Aby ułożyć wymienione zdarzenia w odpowiedniej kolejności, należało dobrze znać treść całej lektury. Najłatwiejsze w tej sytuacji może być wybranie zdarzenia pierwszego. Ponieważ obrzęd odbywał się w kaplicy, w której zgromadziło się społeczeństwo, jako pierwszą literę należało wpisać B. Następnie należy odtworzyć kolejność pojawiania się poszczególnych duchów: Dzieci, Widmo, Dziewczyna – wtedy bez problemu można będzie ułożyć kolejne zdarzenia. Jako ostatnia w kratkach powinna pojawić się litera A. To właśnie milczący Upiór przychodzi jako ostatni i jako jedyny nie reaguje na prośby i zaklęcia Guślarza.

Zadanie 9.

Przykładowa odpowiedź

Stanowisko: Moim zdaniem ilustracja ta mogłaby być ilustracją do *Dziadów* cz. II.

Argument 1.: Na ilustracji widać grupę ludzi, którzy uważnie pochylają się nad ogniskiem. W grupie tej wyróżnia się starzec – moim zdaniem to Guślarz. W utworze to właśnie on przewodniczył obrzędowi dziadów.

Argument 2.: W górnej części ilustracji widać dwoje małych dzieci. Są to najprawdopodobniej dusze Rózi i Józia – czyli pierwsze przywołane przez Guślarza duchy. W utworze zostały przywołane poprzez zapalenie garści kądzieli, dlatego też na ilustracji najprawdopodobniej ludzie pochylają się nad ogniskiem.